

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.013.03.2022

Pan
Grzegorz Gaczyński
Nadleśniczy Nadleśnictwa Bolewice

Nadleśnictwo Bolewice
ul. Świebodzińska 9, 64-305 Bolewice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/067 – Usuwanie nielegalnie składowanych odpadów niebezpiecznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Bolewice 64-305 Bolewice, ul. Świebodzińska 9 ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Gaczyński - Nadleśniczy Nadleśnictwa Bolewice, od 27 lipca 2019 r. Poprzednio Nadleśniczym był Tadeusz Szymański, od 1 października 1996 r. do 26 lipca 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przeciwdziałanie składowaniu odpadów niebezpiecznych w miejscach do tego nieprzeznaczonych. 2. Usuwanie odpadów niebezpiecznych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019 – 2022 ² (do 23 maja).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu.
Kontrolerzy	1. Maciej Kowalski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/62/2022 z 4 kwietnia 2022 r. 2. Alicja Zdych, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LPO/69/2022 z 12 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 1, 2)

¹ Dalej: Nadleśnictwo.

² Dla realizacji celu kontroli wykorzystane zostały także informacje i dokumenty sporządzone przed tym okresem.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Nadleśnictwie podejmowano prawidłowe i skuteczne działania w celu eliminowania zagrożeń spowodowanych składowaniem lub magazynowaniem odpadów, w tym niebezpiecznych, w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

W następstwie podjętych działań, w sześciu spośród ośmiu przypadków nielegalnego składowania odpadów, pracownikom Nadleśnictwa udało się ustalić sprawców wykroczeń i wyegzekwować od nich obowiązek usunięcia porzuconych odpadów. W kolejnym przypadku podjęte czynności pozwoliły rzetelnie ustalić rodzaj porzuconych odpadów i bez zbędnej zwłoki usunąć je z terenu Nadleśnictwa. Natomiast w przypadku porzuconych odpadów niebezpiecznych, działając na podstawie decyzji wójta w tej sprawie, w Nadleśnictwie zlecono usunięcie odpadów uprawnionemu wykonawcy, zapewniając ich prawidłowy transport i zagospodarowanie.

W Nadleśnictwie podejmowano także szereg działań z zakresu edukacji przyrodniczej i leśnej, których celem było m.in. propagowanie wiedzy o zagrożeniach dla ludzi i środowiska naturalnego, jakie stwarzają odpady składowane w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przeciwdziałanie niebezpiecznych odpadów w składowaniu w miejscach do tego nieprzeznaczonych

Opis stanu faktycznego

1.1. Zasady postępowania w przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu na terenie Nadleśnictwa porzuconych odpadów określone zostały w:

- zarządzeniach Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w sprawie:
 - ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym⁶,
 - określenia organizacji i zakresu działania posterunków Straży Leśnej w nadleśnictwach i grupach interwencyjnych Straży Leśnej w regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych oraz szczegółowych zasad szkolenia strażników leśnych⁷,
- zarządzeniu Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie w sprawie alarmowania o zdarzeniach niebezpiecznych i realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego⁸,

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Tj. zarządzeniu nr 17 z 24 marca 2014 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego zarządzenia nr 52 z 9 września 2004 r. w sprawie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym (Gl.S-021-1/14) oraz w zarządzeniu nr 46 z 2 czerwca 2015 r. w sprawie zmiany ww. zarządzenia nr 17 (GS.021.2.2015).

⁷ Nr 69 z 14 listopada 2019 r. (GS.0210.9.2019).

⁸ Nr 19 z 22 lipca 2020 r. (DS.2610.4.2020), wcześniej obowiązywało zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 64 z 28 września 2012 r. w sprawie uruchomienie punktu alarmowego w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

- decyzjach Nadleśniczego Nadleśnictwa Bolewice⁹ w sprawie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym¹⁰.

W ww. decyzjach wprowadzono wzór meldunku ujawnienia szkodnictwa leśnego (wszelkiego rodzaju, w tym również odpadów, śmieci itp.).

Nadleśniczy wyjaśnił, że w Nadleśnictwie nie uregulowano szczegółowo zasad postępowania dotyczących ściśle tylko przypadków uzyskania informacji o wystąpieniu na terenie Nadleśnictwa porzuconych odpadów. Zadania dotyczące tej tematyki są zawarte w definicji szeroko rozumianego szkodnictwa leśnego i były realizowane na podstawie uregulowań dotyczących przeciwdziałania i zwalczania szkodnictwa leśnego.

Na podstawie ww. przepisów, obowiązujących w kontrolowanym okresie regulaminów organizacyjnych Nadleśnictwa¹¹ oraz szczegółowych zakresów obowiązków służbowych, odpowiedzialności i uprawnień pracowników, zadania związane z ochroną lasu przed szkodnictwem leśnym zostały przypisane pracownikom Straży Leśnej, nadleśniczemu, zastępcy nadleśniczego, inżynierom nadzoru oraz leśniczemu i podleśniczemu.

Przykładowo, w zakresie obowiązków służbowych, odpowiedzialności i uprawnień Starszego Strażnika Leśnego pełniącego funkcję Komendanta Posterunku Straży Leśnej ujęto m.in.: wykonywanie zadań dot. ochrony mienia i zwalczania szkodnictwa leśnego, np.: patrolowanie terenu Nadleśnictwa pod kątem ochrony mienia, przeciwdziałania szkodnictwu leśnemu, przyjmowanie informacji od osób o przypadkach szkodnictwa leśnego oraz zdarzeniach kryzysowych, wykrywanie sprawców wykroczeń i przestępstw w ramach zwalczania szkodnictwa, zatrzymywanie i dokonywanie kontroli środków transportu. Natomiast w zakresie obowiązków służbowych, odpowiedzialności i uprawnień Specjalisty Służby Leśnej wskazano m.in. ochronę mienia zasobów Nadleśnictwa oraz niezwłocznego reagowania na wszelkie przejawy szkodnictwa leśnego.

Nadleśniczy wyjaśnił, że w ramach sprawowanego nadzoru nad realizacją zadań związanych z ochroną lasu przed szkodnictwem leśnym m.in.:

- zatwierdzał coroczne sprawozdania dotyczące analizy stanu zagrożenia szkodnictwem leśnym w Nadleśnictwie wraz z przedłożonymi wnioskami (analizy te przygotowywane były przez Straż Leśną w oparciu o decyzję nr 39/2018 w sprawie ochrony lasu przed szkodnictwem leśnym),
- organizował coroczne narady gospodarcze w Nadleśnictwie, podczas których prezentowana była ocena stanu ochrony mienia i efektywności zwalczania szkodnictwa leśnego w danym roku. W naradach tych brali udział pracownicy służby terenowej nadleśnictwa tj. leśniczowie, straż leśna oraz pracownicy administracji piórowej.

(akta kontroli str. 7-212, 215-228)

1.2. W okresie objętym kontrolą do Nadleśnictwa nie wpłynęła żadna skarga dotycząca nielegalnego porzucenia odpadów w lesie. Natomiast 23 marca 2022 r. wpłynęło pismo od Wójta Gminy Pszczew, w którym poinformował on o zalegających na terenie Leśnictwa Silna śmieciach wielkogabarytowych. Działania podjęte przez

⁹ Dalej: Nadleśniczy.

¹⁰ Nr 22/14 z 28 lipca 2014 r. (N-2504/01/14) oraz nr 39 z 30 listopada 2018 r. w sprawie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym (N.0210.39.2018).

¹¹ Wprowadzonych zarządzeniami Nadleśniczego nr: 25 z 11 lipca 2016 r. (obowiązującym od 11 lipca 2016 r.), 28 z 30 września 2019 r. (obowiązującym od 1 października 2019 r.) oraz 10 z 21 kwietnia 2020 r. (obowiązującym od 21 kwietnia 2020 r.)

Nadleśnictwo w następstwie uzyskania tej informacji opisane zostały w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 213-214)

1.3. W latach objętych kontrolą na terenie Nadleśnictwa stwierdzono osiem przypadków nielegalnego składowania odpadów: jeden w 2019 r., po trzy przypadki w 2020 r. i 2021 r. i jeden w 2022 r. W jednym przypadku odpady zaklasyfikowane zostały do niebezpiecznych.

Wiedzę o poszczególnych przypadkach nielegalnego składowania odpadów Nadleśnictwo uzyskało od służb nadleśnictwa – w pięciu przypadkach (w trzech – od leśniczych i w dwóch przypadkach – strażników leśnych), oraz na podstawie informacji od pomiotów zewnętrznych – po jednym przypadku od: Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Tomyślu, Wójta Gminy Pszczew oraz myśliwego.

Były to następujące odpady:

- 1) remontowo-budowlane i komunalne, sześć m³, kody odpadów: 20 03 99, 17 09 04;
- 2) zbiorniki z substancjami chemicznymi, 8 840 kg, kody odpadów: 08 01 11, 08 01 19, 08 01 20;
- 3) śmieci komunalne i części samochodowe, jeden m³ objętości, kody odpadów: 20 03 99, 17 04 07;
- 4) padnięta świnia domowa, 140 kg, kod odpadów: 02 01 81;
- 5) drobny sprzęt elektroniczny, trzy kg i odpady zwierzęce dwa kg, kody odpadów: 20 01 36, 02 01 81;
- 6) śmieci komunalne 0,24 m³, kod odpadów: 20 03 99;
- 7) śmieci komunalne 0,20 m³, kod odpadów: 20 03 99;
- 8) odpady komunalne 0,25 tony, kod odpadów: 20 01 39.

W sześciu przypadkach Nadleśnictwo wykryło sprawców wykroczeń, którzy następnie usunęli wyrzucone przez siebie odpady. W pozostałych dwóch przypadkach odpady zostały usunięte przez Nadleśnictwo: z własnej inicjatywy (odpad z ppkt 4 - padnięta świnia domowa) oraz na podstawie decyzji nakazującej ich usunięcie (odpady z ppkt 2 - zbiorniki z substancjami chemicznymi).

(akta kontroli str. 229-231)

1.4. We wszystkich przypadkach nielegalnego składowania odpadów Nadleśniczy posiadał udokumentowaną podstawę do stwierdzenia rodzaju odpadów. W sześciu z tych przypadków pracownicy Straży Leśnej określali rodzaj odpadów (komunalne, remontowo-budowlane, części samochodowe i drobny sprzęt elektroniczny) na podstawie dokonanych oględzin, które dokumentowali protokołami.

Natomiast, w przypadku:

- porzuconej padłej świni domowej, w celu ustalenia czy jest to odpad niebezpieczny Nadleśnictwo zleciło przeprowadzenie badania – pod kątem zarażenia ASF¹² – Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Nowym Tomyślu, z tego tytułu nie poniosło żadnych kosztów; przeprowadzone badania nie potwierdziły zarażenia ASF, skutkiem czego odpad nie został uznany za niebezpieczny,
- porzuconych zbiorników z substancjami chemicznymi, w celu ustalenia rodzaju odpadów, Prokuratura Okręgowa w Poznaniu zleciła przeprowadzenie badań laboratoryjnych. Badania te przeprowadziło specjalistyczne laboratorium

¹² Wirusem Afrykańskiego Pomoru Świń.

z województwa dolnośląskiego, a porzucone odpady uznane zostały za niebezpieczne.

(akta kontroli str. 451-602, 616-691)

1.5. W sześciu przypadkach nielegalnego składowania odpadów (uprzątniętych przez sprawców wykroczeń) pracownicy Nadleśnictwa nie informowali o tych zdarzeniach innych organów.

O znalezieniu porzuconej padłej świni domowej, pracownicy Nadleśnictwa powiadomili telefonicznie miejscowego leśniczego, Straż Leśną, Powiatowego Lekarza Weterynarii w Nowym Tomyślu, Urząd Gminy w Miedzichowie oraz Posterunek Policji w Miedzichowie. Tego samego dnia, przybyły na miejsce Powiatowy Lekarz Weterynarii pobrał próbki do badań, a dwa dni później na zlecenie Nadleśnictwa tusza została zabrana do utylizacji.

Natomiast o porzuconych zbiornikach z substancjami chemicznymi Nadleśnictwo zostało powiadomione telefonicznie (2 lutego 2020 r.) przez Stanowisko Kierowania Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Tomyślu, które jednocześnie skierowało na miejsce zdarzenia następujące służby: Jednostkę Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Tomyślu, Jednostkę Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu - pluton chemiczny, Jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej w Bolewicach, policjantów z Komendy Powiatowej Policji w Nowym Tomyślu, przedstawiciele Urzędu Gminy w Miedzichowie. W trakcie trwania czynności wyjaśniających ustalono, że odpady pozostawione zostały w dwóch lokalizacjach: na terenie leśnym, należącym do Nadleśnictwa oraz na terenie prywatnym. W zaistniałej sytuacji postępowanie w tej sprawie wszczął Wójt Gminy Miedzichowo, a Nadleśnictwo Bolewice odstąpiło od zawiadamiania innych instytucji o tym zdarzeniu, w tym Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu¹³.

(akta kontroli str. 451-602, 616-691)

1.6. W kontrolowanym okresie w Nadleśnictwie prowadzono szereg różnorodnych działań z zakresu edukacji przyrodniczej i leśnej. Łączna frekwencja uczestników korzystających z różnych form edukacji wynosiła około 22 800, w tym w 2019 r. – 9 900, w 2020 r. – 6 800 i w 2021 r. – 6 100 osób.

W ramach działań edukacyjnych prowadzone były: zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem, zajęcia w izbie leśnej Nadleśnictwa, spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołą (w domu kultury, muzeum, urzędzie gminy), konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, literackie), akcje i imprezy okolicznościowe, wystawy edukacyjne oraz festyny i targi.

Pracownicy Nadleśnictwa aktywnie angażowali się również w projekty edukacyjne organizowane przez inne instytucje, w tym m.in.: Miejską i Powiatową Bibliotekę w Nowym Tomyślu, Gminną Bibliotekę Publiczną w Miedzichowie, szkoły i przedszkola, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Miedzichowie, Nowotomyski Ośrodek Kultury, Powiatowe Centrum Sportu w Nowym Tomyślu, Warsztat Terapii Zajęciowej w Grońsku, Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach, Związek Harcerstwa Polskiego, Policję oraz jednostki zawodowej i ochotniczej straży pożarnej.

We wrześniu 2019 r. zorganizowano akcję „Sprzątanie świata” w ramach ogólnopolskiej akcji „SprzątaMy” zainicjowanej przez Prezydenta RP. Problemy zaśmiecania lasów poruszane były na corocznie przygotowywanym stoisku promocyjno – edukacyjnym w Mniszkach, na imprezie „Smażenie powideł”.

¹³ Dalej: RDOŚ.

Niezależnie od tego, na stronie internetowej Nadleśnictwa¹⁴ oraz w jego mediach społecznościowych¹⁵ zamieszczane były różne artykuły związane z problemem zaśmiecania terenów leśnych.

W dniu 18 lutego 2021 r. została podpisana umowa partnerska z Miejską i Powiatową Biblioteką Publiczną w Nowym Tomyślu w celu wspólnej realizacji projektu pod nazwą „Misja Apollo”. W trakcie trwania projektu odbyły się cztery spotkania, w tym dwa online z młodzieżą szkół średnich z Nowego Tomyśla oraz Słupcy, na których poruszane były problemy związane z gospodarką odpadami. Wspólnie z młodzieżą z Nowego Tomyśla sprzątno las w leśnictwie Smolarnia oraz tworzono film edukacyjny na temat zaśmiecania lasów. Przed Biblioteką w Nowym Tomyślu odbył się również happening ekologiczny pod nazwą „Plastic IS NOT fantastic!”¹⁶

Za swoją działalność edukacyjną Nadleśnictwo otrzymało w roku bieżącym od Zarządu Nowotomyskiego Towarzystwa Kulturalnego nagrodę Filar Kultury 2022 r. w kategorii: mecenas kultury za wspieranie instytucji kultury i innych organizatorów życia kulturalnego.

(akta kontroli str. 232-247)

W celu ograniczenia powstawania dzikich składowisk odpadów w lasach, funkcjonariusze Straży Leśnej przeprowadzali patrole terenów leśnych pod kątem bezprawnego korzystania z lasu, z uwzględnieniem szkodnictwa w postaci nielegalnego wywożenia i wyrzucania śmieci do lasu. Patrolowali miejsca najbardziej zagrożone, tj. parkingi leśne, szczególnie przy głównych drogach asfaltowych o dużym nasileniu ruchu drogowego (Autostrada A-2 i szosa krajowa K-92). Poruszają się nimi pojazdy często przekraczające granicę niemiecko-polską, co stwarza zagrożenie przywożenia odpadów, w tym również niebezpiecznych zza zachodniej granicy i nielegalnego wyrzucania ich do lasu. Niezależnie od tego, funkcjonariusze Straży Leśnej patrolowali także drogi wojewódzkie W-305 i W-160, o dużym natężeniu ruchu pojazdów. Zostały przy nich założone metalowe szlabany na wjazdach w drogi leśne w ilości 20 sztuk, co istotnie ograniczało nielegalne wjazdy do lasu pojazdami silnikowymi oraz zaśmiecanie lasu. Czynności te były ujmowane w tygodniowych planach pracy strażników leśnych zatwierdzanych przez Nadleśniczego, a ich realizacja – w tygodniowych sprawozdaniach z wykorzystania czasu pracy. Dodatkowo, wpisywane były na bieżąco w czasie wykonywania czynności służbowych do Książek Służbowych strażników leśnych.

Obserwacja miejsc zagrożonych nielegalnym wywozem i wyrzucaniem śmieci do lasu dokonywana była także z uwzględnieniem sporadycznego montażu czterech fotopułapek będących w posiadaniu Nadleśnictwa.

Analiza szkodnictwa leśnego dokonywana była również na corocznych naradach gospodarczych w Nadleśnictwie.

(akta kontroli str. 220-228, 248-264)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Nadleśnictwie podejmowano skuteczne działania mające na celu przeciwdziałanie nielegalnemu składowaniu odpadów, w tym niebezpiecznych, w miejscach do tego nieprzeznaczonych, m.in. poprzez patrole terenów leśnych i obserwacje miejsc

¹⁴ <https://www.bolewice.szczecin.lasy.gov.pl>

¹⁵ https://www.facebook.com/profile.php?id=100064318974709&show_switched_toast=true

¹⁶ <https://nowytomysl.nowinylokalne.pl/plastic-is-not-fantastic/?fbclid=IwAR3XIAkGfJx87XZffbV4-ylpbvusz EDdi62jUONiAljRL7pYJA553uJu7g>

zagrożonych, także z wykorzystaniem posiadanych fotopułapek. W sześciu spośród ośmiu przypadków nielegalnego składowania odpadów pracownikom Nadleśnictwa udało się ustalić sprawców wykroczeń i wyegzekwować obowiązek usunięcia porzuconych odpadów. W kolejnym przypadku podjęte czynności pozwoliły rzetelnie ustalić rodzaj porzuconych odpadów i bez zbędnej zwłoki usunąć je z terenu Nadleśnictwa. Natomiast w przypadku porzuconych odpadów niebezpiecznych w Nadleśnictwie podjęto stosowne działania, gdy otrzymano decyzję wójta w tej sprawie.

W Nadleśnictwie podejmowano także szereg działań z zakresu edukacji przyrodniczej i leśnej, których celem było m.in. propagowanie wiedzy o zagrożeniach dla ludzi i środowiska naturalnego, jakie stwarzają odpady składowane w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

OBSZAR

2. Usuwanie odpadów niebezpiecznych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania

Opis stanu faktycznego

2.1. Od dnia uzyskania przez Nadleśnictwo informacji o porzuceniu na jego terenie odpadów, które mogły być niebezpieczne, do czasu ich usunięcia upłynęło:

- 262 dni – w przypadku zbiorników z substancjami chemicznymi i
- dwa dni – w przypadku padniętej świni domowej.

W tym czasie dostęp osób postronnych do zbiorników z substancjami chemicznymi zabezpieczony został poprzez obwiązanie zbiorników oraz terenu, na którym były usytuowane, taśmą i umieszczenie znaku „ZAKAZ WSTĘPU zabieg chemiczny”. Natomiast tuszę padłej świni domowej owinięto workiem foliowym, na który przyklejono naklejkę z napisem „pobrano próbki w kierunku ASF data 15.11.2020 r. NIE DOTYKAĆ !!!”.

(akta kontroli str. 451-493)

W przypadku zbiorników z substancjami chemicznymi Nadleśnictwo otrzymało decyzję Wójta Gminy Miedzichowo nr IOŚ.0632.48.2020 z 15 września 2020 r. nakazującą ich usunięcie do 30 listopada 2020 r. W decyzji tej Wójt nakazał także Nadleśnictwu przesłać do Urzędu Gminy w Miedzichowie pisemne powiadomienie o wykonaniu obowiązku usunięcia odpadów wraz z potwierdzeniem, w postaci stosownych dokumentów, w terminie 14 dni od daty usunięcia odpadów.

Odpady zostały zabrane z terenu Nadleśnictwa 21 października i przekazane do zakładu utylizacji 23 października 2020 r. Pismem z 22 października 2020 r. Nadleśnictwo poinformowało o wykonaniu obowiązku wynikającego z decyzji nakazującej usunięciu odpadów, a stosowne dokumenty przesłało wraz z pismem uzupełniającym z 29 października 2020 r.

(akta kontroli str. 469-474)

W okresie objętym kontrolą Nadleśniczy nie zgłaszał do RDOŚ wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku, w związku z odpadami niebezpiecznymi umieszczonymi w miejscu, które nigdy nie było przeznaczone do składowania lub magazynowania odpadów.

(akta kontroli str. 603-604, 616)

Nadleśniczy wyjaśnił, że w przypadku porzuconych zbiorników z substancjami niebezpiecznymi stroną prowadzącą postępowanie była Gmina Miedzichowo, a Nadleśnictwo było jedynie stroną poszkodowaną, a w przypadku padniętej świni domowej zachodziła konieczność pilnego uprzętnienia odpadu ze względu na

zagrożenie, które wynikało z możliwości potencjalnego dalszego przenoszenia choroby – afrykańskiego pomoru świń.

Dyrektor RDOŚ wyjaśnił¹⁷, że nie wpłynęły do niego żadne pisma informujące o porzuceniu odpadów, w szczególności niebezpiecznych, na terenie nieruchomości Skarbu Państwa, będących w zarządzie Nadleśnictwa.

(akta kontroli str. 603-604, 611-612)

2.2. W trakcie oględzin obu miejsc, w których porzucone zostały odpady uznane wstępnie za niebezpieczne – przeprowadzonych w toku kontroli NIK – stwierdzono, że ww. odpady zostały usunięte, a teren na którym się znajdowały – uprzątnięty.

(akta kontroli str. 265-283)

Oszacowania kosztów usunięcia odpadów dokonano na podstawie przeprowadzonych we wrześniu 2020 r. rozmów telefonicznych z dwoma podmiotami zajmującymi się transportem i unieszkodliwianiem odpadów.

Usługę polegającą na usunięciu zbiorników z substancjami chemicznymi z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania zlecono zgodnie z obowiązującym *Regulaminem udzielania zamówień publicznych, do których nie stosuje się przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych*, wprowadzonym zarządzeniem Nadleśniczego nr 26/19 z 4 września 2019 r. i z uwzględnieniem wymagań dotyczących wykonawców tego rodzaju usług, określonych w ustawie o odpadach¹⁸ oraz ustawie o przewozie towarów niebezpiecznych¹⁹, tj.:

- od wykonawców wymagano spełnienia warunków określonych w art. 41 ustawy o odpadach, tj. posiadania stosownych zezwoleń na ich zbieranie i przetwarzanie;
- nie wystąpiły przypadki dokonywania oceny ofert, które powinny zostać odrzucone, lub które nie zostały uzupełnione w terminie wskazanym przez zamawiającego;
- 19 października 2020 r. Nadleśnictwo zawarło umowę nr ZGO/270.2/1/2020 z wykonawcą, którego oferta była najkorzystniejsza według jedyne go kryterium (ceny) określonego w zapytaniu ofertowym, a jej postanowienia były zgodne z warunkami wynikającymi z oferty złożonej przez wykonawcę;
- wykonawca zrealizował zadanie przy pomocy dwóch podwykonawców, którzy spełniali warunki określone w przepisach ustaw: o odpadach i o przewozie towarów niebezpiecznych;
- po zabraniu odpadów przez wykonawcę, pracownicy Nadleśnictwa dokonali oględzin miejsca wcześniejszego składowania odpadów, następnie wykonawca przedstawił protokół przekazania odpadów do utylizacji i na tej podstawie spisany został protokół odbioru końcowego zadania;
- wykonawcy zapłacono wynagrodzenie w wysokości 71 496 zł, tj. zgodnej z umową. Od wykonawcy żądano i uzyskano potwierdzenie prawidłowego i zgodnego z umową zagospodarowania odpadów.

(akta kontroli str. 284-434, 615)

W decyzji nr IOŚ.0632.48.2020 z 15 września 2020 r. Wójt Gminy Miedzichowo nałożył na Nadleśnictwo obowiązek usunięcia odpadów niebezpiecznych (o kodach:

¹⁷ Zapytany w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹⁸ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699), dalej: ustawa o odpadach.

¹⁹ Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 756), dalej: ustawa o przewozie towarów niebezpiecznych.

08 01 11, 08 01 19, 08 01 20)²⁰ z terenu działki nr 241/7. Faktycznie zaś odpady zostały porzucone na działce nr 241/6.

Nadleśniczy wyjaśnił, że *porzucone zbiorniki z substancjami niebezpiecznymi znajdowały się w bezpośredniej granicy działek 241/7 oraz 241/6. Wskazanie błędnej działki w decyzji było prawdopodobnie omyłką, która mogła wynikać z niedokładności urządzeń GPS. Ze względu na fakt, że to były jedyne tego typu odpady porzucone na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa oraz obie działki są własnością Skarbu Państwa, jak również ze względu na konieczność jak najszybszego uprzątnięcia zbiorników nie wystąpiono o korektę decyzji, gdyż nie zmieniloby to stanu prawnego.*

(akta kontroli str. 265-283, 469-470, 613-614)

2.3. Zdaniem Nadleśniczego, *głównymi przeszkodami przy wykonywaniu działań zmierzających do usunięcia odpadów niebezpiecznych z miejsc do tego nieprzeznaczonych są ograniczona liczba firm specjalistycznych zajmujących się wywozem i utylizacją odpadów niebezpiecznych oraz wiążący się z tym wysoki koszt wywozu i utylizacji tych odpadów.*

(akta kontroli str. 449-450)

Z informacji uzyskanej od Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu²¹ wynika, że Nadleśnictwo w latach 2019-2022 mogło ubiegać się o wsparcie finansowe realizacji przedsięwzięcia polegającego na likwidacji miejsc nielegalnego deponowania odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, ze środków WFOŚiGW, w ramach naboru wniosków w trybie ciągłym. Możliwe było zatem otrzymanie dofinansowania w formie pożyczki na realizację przedsięwzięć, o których mowa w art. 400b ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²². Nabór wniosków, ogłoszony 9 lipca 2019 r., trwa nadal. Możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, do których zalicza się koszty dostawy, roboty budowlane i usługi niezbędne do uzyskania efektu ekologicznego. Fundusz finansuje wyłącznie koszty kwalifikowane poniesione (zapłacone) po dacie złożenia wniosku o wsparcie. Pożyczka podlega zwrotowi w całości i jest oprocentowana w wysokości WIBOR 1Y (jednoroczny) + 50 punktów bazowych, nie mniej niż 2,8 % rocznie, przy czym, ustalenie wysokości oprocentowania następuje na podstawie wysokości stawki WIBOR 1Y z ostatniego dnia roboczego poprzedniego roku. Karencja (zwłoka) w spłacie rat kapitałowych pożyczki nie może być dłuższa niż rok od daty zakończenia przedsięwzięcia określonej w umowie, której maksymalny okres, liczony od daty zawarcia, wynosi 15 lat.

Prezes Zarządu WFOŚiGW dodała, że każdego roku, ogłaszany jest nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie edukacji ekologicznej. W ich ramach możliwe jest uzyskanie dofinansowania w formie dotacji lub pożyczki na przedsięwzięcia związane z edukacją ekologiczną, zgodne z Listą Przedsięwzięć Priorytetowych, w tym obejmujące swym zakresem akcje oczyszczania terenu z zalegających odpadów.

Nadleśnictwo nie ubiegało się o wsparcie finansowe przedsięwzięcia polegającego na likwidacji miejsc nielegalnego deponowania odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Nadleśniczy wyjaśnił, że odstąpił od ubiegania się o wsparcie finansowe na usunięcie ww. odpadów, ponieważ wiedział, iż o takie wsparcie bezskutecznie ubiegał się Wójt Gminy Miedzichowo.

²⁰ Siedmiu zbiorników z substancjami chemicznymi.

²¹ Dalej: WFOŚiGW albo Fundusz.

²² Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, ze zm.

(akta kontroli str. 450, 605-607)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Nadleśnictwie podjęto rzetelne i skuteczne działania, które doprowadziły do usunięcia odpadów niebezpiecznych z jego terenu, tj. zlecono usunięcie odpadów uprawnionemu wykonawcy, zapewniając prawidłowy transport i zagospodarowanie tych odpadów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Poznań, 30 maja 2022 r.

Kontrolerzy
Maciej Kowalski
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu
Dyrektor
z up.

p.o. Wicedyrektor

Alicja Zdych
Doradca ekonomiczny